

הכּוּז לְקִרְאַת אֱלוֹקִיד

שיחת הרב זלמן ברוך מלמד לפרשת נשא

ברית חדשה-ישנה • קחו עמכם דברים • מים קדושים מרים • קדוש או חוטא • סייג לתורה - מתוך רצון • אל תסתכל בקנקן • ושמחת בחגך

(השיחה נאמרה בשנה שבה פרשת נשא חלה לפני שבועות)

ברית חדשה-ישנה

סיימנו היום את ספירת העומר, ספרנו 'תשעה וארבעים יום שהם שבעה שבועות לעומר', ואנחנו עומדים ביום האחרון לפני חג השבועות. הלב מתרגש לקראת היום הגדול הזה, שאליו התכוננו במשך תשעה וארבעים יום. יום מתן תורה, יום קבלת התורה. היום שבו הקב"ה נתן לנו את תורתו ואנחנו קיבלנו אותה. בכל שנה ושנה, כאשר אנחנו מגיעים לחג השבועות, אנחנו מחדשים את הברית עם ריבונו של עולם. וככל שעוברות השנים, הברית הולכת ומתעמקת, שכן אנחנו ממשיכים ושומרים עליה עוד שנה ועוד שנה, כבר למעלה משלושת אלפים שנה. שומרים את אותה ברית שכרת אתנו הקב"ה בחורב. כל שנה מתעמקת הברית, מחזיקה מעמד, וכך אנחנו רואים כמה היא אמיתית, משום שדברי אמת קיימים לעד, 'שֵׁפֶת אֱמֶת תִּכּוֹן לְעַד וְעַד אֲרֻגִיעָה לְשׁוֹן שֶׁקֶר' (משלי יב, ט). השקפת עולם שהיא שקרית - חולפת, אבל 'דְּבַר אֱלֹהֵינוּ יָקוּם לְעוֹלָם' (ישעיה מ, ח).

בדרך כלל פרשת נשא נקראת אחר חג השבועות, רק לעיתים מאוד נדירות היא לפני חג השבועות. יש סבה לסדר הזה, שלפני חג השבועות בדרך כלל נקראות

פרשות בחוקותי ובמדבר. בחוקותי זו פרשת התוכחה, ואומרת הגמרא במסכת מגילה (לא): שהתוכחה באה לפני חג השבועות, ותוכחה נוספת של פרשת כי תבוא באה לפני ראש השנה, כדי שתכלה שנה וקללותיה. שואלת הגמרא: למה התוכחה של בחוקותי, שבאה לפני חג השבועות, קשורה ל'תכלה שנה וקללותיה'. מבארת הגמרא שגם שבועות הוא מבחינה מסויימת ראש השנה, כי זהו ראש השנה לפירות האילן ולכן בדרך כלל באה התוכחה לפני ראש השנה לאילן. ראש השנה לאילן רומז גם לראש השנה למתן תורה. שהרי התורה היא 'עץ חיים היא למחזיקים בה' (משלי ג, יח).

אבל השנה קראנו כבר את פרשת נשא עוד לפני חג השבועות, ומכיוון שאין מקרה בעולם, אנחנו צריכים ללמוד מפרשת נשא איך מתכוננים אל החג הבא עלינו לטובה.

קחו עמכם דברים

בפרשה שלנו ישנה מצוות וידוי על חטא. המצווה הזו מופיעה ביחס לעבירה של גזל, איש או אשה שגזלו ונשבעו לשקר צריכים להתוודות כאשר הם מודים שגזלו: 'וְהִתְוַדּוּ אֶת חַטָּאתְם אֲשֶׁר עָשׂוּ'. בנוסף לזה, הגזלן חייב לשלם על הגזלה קרן, תוספת של חומש, וקרבת אשם. התורה מלמדת אותנו כאן את המצווה להתוודות, ומכאן לומדים שעל כל עבירה ועבירה שהאדם עושה, חייב להתוודות. המצווה הזו היא אחת מתרי"ג המצוות. מהניסוח של הרמב"ם משמע שהמצווה היא להתוודות, לא רק לחזור בתשובה. אומר הרמב"ם: 'כשישוב החוטא מחטאו – יתודה'. המפרשים מבארים שבאמת הוודוי הוא חלק מכל המהלך של התשובה. התשובה כוללת חרטה, האדם מתחרט על העבירה שעשה, אחר כך הוא צריך לקבל על עצמו שלא לשוב לכסלה. ועם כל זה בא הוודוי, ותפקידו הוא להוציא את מחשבת התשובה בפה, ובכך לתת לה משמעות מוחלטת.

אמירה בפה היא לא רק גילוי של מה שנמצא בלב, אלא יש כאן מדרגה נוספת של תשובה. כשאדם עומד ומתוודה לפני ריבונו של עולם, יש לו בושה. זה לא נעים להתוודות. אפשר להתחרט או להצטער, אבל כדי לבוא ולהתוודות בפני מי שפגעת בו צריך להתגבר על אי הנעימות. ככל שהחטא יותר גדול, כך אי הנעימות

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 3

יותר גדולה. וככל שמי שחטא לפניו יותר גדול – כך זה יותר לא נעים. וככל שהאדם מכיר את עומק הרע שהוא עשה, כך אי הנעימות גדולה יותר ויותר. זהו עניינו של הווידוי, שאדם יתודה לפני ה' מתוך בושה - וזה מכפר. הבושה והביטול שהאדם מתבטל כלפי ריבונו של עולם, כאשר הוא עומד בוש ונכלם, משלים את התשובה, והקב"ה סולח לו.

שורש התשובה הוא שאדם יודה באשמה וייקח אחריות. יכיר בעובדה שהוא חטא. כל עוד אדם לא בודק את עצמו, או לא מוכן להודות באשמתו - אי אפשר שהוא ישוב בתשובה. ספר העיקרים (מאמר ד, פרק כו) נותן דוגמא לכך שעיקר התשובה באה מתוך הכרת החטא. כאשר שאול חזר ממלחמת עמלק עם הצאן והבקר שהם לקחו בשבי, ועם אגג מלך עמלק שנשאר חי, שמואל יוצא לקראתו ואומר לו: 'לָמָּה לֹא שָׁמַעְתָּ בְּקוֹל ה'?' (שמואל א, טו, יט) אבל שאול לא מכיר בחטא ואומר לשמואל "שָׁמַעְתִּי בְּקוֹל ה'" (פסוק כ), עשיתי את דברי ה', יצאתי למלחמה, הרגתי את כל עמלק. אומר לו שמואל: 'וַיִּמָּה קוֹל הַצֹּאן הַזֶּה בְּאֶזְנִי?' (פסוק יד) הרי אני אמרתי לך: 'לָךְ וְהִפִּיתָ אֶת עַמְלֵק, וְהִחַרְמָתָם אֶת כָּל אֲשֶׁר לוֹ!' (פסוק ג) רק אחרי ששמואל מוכיח אותו, שאול מבין שהוא טעה וחטא. אבל אז הוא אומר: 'כִּי יִרְאֵתִי אֶת הָעָם' (פסוק כד). יש לו תירוצים ולכן הוא עוד לא עושה תשובה. ספר העיקרים אומר שההכחשה של החטא היא יותר גרועה מהחטא עצמו.

גם אחרי ששמואל מוכיח אותו ומספר לו שה' מאס בו מלהיות מלך, שאול ממשיך ומבקש משמואל שיבוא איתו להשתחוות לה' כנגד העם. יש עכשיו מסיבה על הניצחון במלחמה עם עמלק, הולכים להקריב שם קרבנות ולהודות לריבונו של עולם, 'כִּפְדֵנִי נָא נֶגֶד זַקְנֵי עַמִּי וְנֶגֶד יִשְׂרָאֵל' (פסוק ל). הוא שב בתשובה, אבל לא לשם שמיים. תשובה צריכה להיות אמיתית, לא מתוך פחד מפני העונש, אלא מתוך צער על כך שחטאת לפני ריבונו של עולם. אלו הן יסודות התשובה. הכרה באשמה ולקיחת אחריות. אדם שעושה דבר עבירה צריך להכיר בעובדה שהוא חטא ונכשל, ושהאחריות היא עליו, לא על מישהו אחר - רק כך יוכל לתקן את החטא.

מצוות הווידוי שבאה בפרשה שלנו לפני חג השבועות, מזכירה לנו לחזור בתשובה לפני מתן תורה. ספרנו שבעה שבועות כדי להיטהר מכל חטא ועוון, כדי לסדר את המידות ולהגיע לשלמות המידות. וצריך להתוודות ובזה למחוק את כל הכתמים וכל העוונות. כך צריך להגיע לחג מתן תורה.

מים קדושים מרים

מהמצווה הזו אנחנו ממשיכים בפרשה, לפרשת סוטה. התורה מלמדת אותנו את הדינים של האישה הסוטה, אך יש מובן כללי למצווה הזו. כנסת ישראל היא כביכול הרעיה, והדוד הוא ריבונו של עולם. גם בקשר הזה צריכה להיות נאמנות של כנסת ישראל אל ריבונו של עולם. כמו שאם אישה סטתה, ויש הווה אמינא של קלקול - צריך לתקן אותו על ידי קרבן שעורים, כך בבחינה מסויימת קרבן העומר שבא מן השעורים הוא קרבן כללי שמתקן את חוסר הנאמנות של הרעיה אל דודה. אנחנו מביאים את הקרבן הזה כדי לתקן מצב נמוך של נפילה רוחנית, שתמיד קיים בתוך המדרגות. בישראל יש מדרגות מדרגות, ויש גם מדרגות נמוכות. את המדרגה התחתית הזו, הנפולה הזו, המגושמת הזו, ש'עושים מעשה בהמה', צריך לתקן. שעורים זהו מאכל בהמה, והמשנה אומרת (סוטה ב, א) שמי שעושה מעשה בהמה - קרבנו קרבן שעורים. כלל ישראל מביא אחת בשנה קרבן כזה, כאשר הוא בדרך ובהכנה לקראת חג השבועות. השלב הראשון, הנמוך ביותר מבחינה מסויימת, שבו מתחילים את הספירה - נועד לרומם את הנמיכות הזו על ידי קרבן השעורים. כשמקריבים את השעורים, שהם דרגה נמוכה בצומח, מעלים כנגדן את הדרגות הנמוכות שבעולם, ובנפש האדם.

דין סוטה הוא לא רק קרבן מיוחד, אלא גם בודקים את האישה. לוקחים מים קדושים מן הכיור שבבית המקדש, ועפר קדוש מקרקע המשכן, ובתוך המים מוחקים מגילה, שבה כתובה כל פרשת סוטה, ואת המשקה הקדוש הזה משקים את האישה הזו. לכאורה זה לא כל כך מתאים, צריך היה לתת לה משהו אחר, מים 'מְרִים מְאֻרְרִים', לא מים קדושים. אבל צריך להבין שמדובר כאן בבדיקה מיוחדת. בכוונה אנחנו מכניסים אליה את הקדושה הזו, משום שאם יש לה פגמים - היא לא תוכל לקלוט בתוכה את הקודש הזה. אם נכנס קודש לתוך

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 5

מקום שאינו קדוש מספיק - הקודש הזה יהרוס אותו, הוא לא יוכל להתמודד עם הגודל הזה, כי המציאות שלו מקולקלת.

כאשר האישה מועלת מעל באישה, המים המאירים נעשים בה למרים, והיא מתמוססת, מתרסקת. אבל אם האישה הזו לא חטאה, והיא טהורה - אז המים האלה לא פועלים עליה לרעה, כי היא מתאימה להם. לא רק שהיא לא ניזוקת, אלא כיוון שהיא לא קלקלה, הם משפיעים עליה לטובה. 'וְנִזְרְעָה זֶרַע' (ה, כח) - היא תזכה לילדים, ואם היתה יולדת עד עכשיו ילדים חולים - היא תלד מעכשיו ילדים בריאים. המים האלו הם מים קדושים, ואם הם באים למקום שמוכן אליהם - הם פועלים ברכה. אבל אם חס וחלילה הם באים למקום שלא מתאים להם, הם מהרסים ומקלקלים.

ריבוננו של עולם לא מעניש, הוא מטיב עם הבריות, ומי שלא הכין את עצמו לקבל טובה - זו בעיה שלו. את היסוד הזה אנחנו מוצאים במסכת נדרים (ח:):

אמר ר' שמעון בן לקיש: אין גיהנם לעולם הבא, אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה, צדיקים מתרפאים בה, ורשעים נידונים בה. שנאמר: 'וְנִזְרְחָה לְכֶם יְרָאֵי שְׁמֵי שְׁמֵשׁ צְדָקָה וּמִרְפָּא בְּכַנְפֵיהָ', ולא עוד אלא שמתעדנים בה, שנאמר: 'וַיִּצְאָתֶם וּפְשָׁתֶם כְּעֹגְלֵי מִרְבֵּק' (מלאכי ג, ט).

המפרשים מסבירים שאין הכוונה לעולם של הנשמות, אלא לעתיד לבוא בימים שיבואו, ימות המשיח. אז לא יהיה גיהנום, אלא הקב"ה מוציא חמה מנרתיקה. בשביל הצדיקים השמש הזו תהיה נעימה, שמש מאירה. יאמרו הצדיקים: כמה נעים, כמה אור, איזה חום נפלא ויוצא מן הכלל. לעומתם בשביל הרשעים אותה שמש ממש - שורפת. הם נידונים בה, שנאמר 'הנה יום בא בוער כתנור', הם נשרפים. הצדיקים שהכינו את עצמם אל האור ואל החום הרוחני, מצפים לגדולה הזו, וכשהגדולה הזו באה הם מקבלים ממנה אור ושפע, הם מתרוממים, מתעדנים ומתעלים. אבל הרשעים שלא היו מוכנים לשפע הגדול הזה, לטוב הגדול הזה - בוערים ומתכלים.

אפשר להסביר את זה כפשוטו, בשמש ממש, ואפשר להבין את זה באופן רוחני. הרשעים מרגישים שהם לא הכינו את עצמם לזמן הזה, הם מרגישים שהם כלום,

'איך מתמודדים עם כל הגודל והיופי שקיים בעולם', הם מרגישים שהם לא מתאימים לו, ולכן הוא רע להם. הם נידונים וסובלים סבל נורא מהטוב שקיים בעולם. ה' לא רוצה לפגוע, הוא לא אוהב להעניש, הוא נותן טובות בשפע, ומי שלא מוכן לטובה הזו - נעשית לו רעה. הקב"ה לא רוצה לפגוע, הוא ממתין עד שיותר ויותר אנשים יהיו צדיקים, כדי שלא ייענשו רשעים רבים, ולכן הגאולה מתעכבת. אנשים שיהיו מוכנים לקבל את האור, הגאולה לא תפגע בהם אלא תרומם אותם.

קדוש או חוטא?

בהמשך הפרשה אנחנו לומדים את דיני הנזיר. אומרת על כך הגמרא (נזיר ב.):

למה נסמכה פרשת נזיר לפרשת סוטה? לומר לך, שהרואה סוטה בקלוקלה - יזיר עצמו מן היין.

מפרשת נזיר אנחנו צריכים ללמוד שני דברים: איך נכון להסתכל על הנזירות, ואיך עושים סייגים לתורה. מהו המבט הנכון על הנזיר - מצד אחד התורה קוראת לו קדוש, 'קָדֹשׁ יְהִי גְדֹל פְּרַע שְׁעַר רֵאשׁוֹ' (ו, ה). ומצד שני הנזיר נקרא חוטא ומביא קרבן חטאת בסיום הנזירות שלו. ואמנם נחלקו התנאים בדבר, אם טוב להיות נזיר או לא:

ר' יהודה אומר: החסידים הראשונים היו מתאווים להביא קרבן חטאת, ולפי שאין הקב"ה מביא תקלה על ידיהם, מה היו עושים? עומדים ומתנדבים נזירות למקום, כדי שיתחייב חטאת למקום. (נדרים י.)

לחסידים לא הזדמן להביא חטאת, הם לא חיללו שבת בשוגג כי הקב"ה שומר רגלי חסידיו. ומכיוון שלכל קרבן יש ערך מיוחד, והם רצו לזכות להביא חטאת - הם היו מתנדבים נזירות, משום שהנזיר בסיום נזירותו מביא קרבן חטאת. זו דעת ר' יהודה. אבל ר' שמעון חולק על זה, הוא אומר שחסידים לא היו נודרים נזירות, אלא:

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 7

הרוצה להקריב עולה - מתנדב, שלמים - מתנדב, תודה וארבעה מיני
חמה - מתנדב ומקריב, אבל בנזירות לא נדרו כדי שלא יקראו חוטאים,
שנאמר וְכִפֵּר עָלָיו מִאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ' (פסוק יא).

לדעת ר' שמעון הנזיר לא נקרא חוטא במקרה, והחסידיים לא רצו להיקרא
חוטאים. ממשיכה הגמרא ואומרת:

אמר ר' אלעזר הקפר ברבי: "וְכִפֵּר עָלָיו מִאֲשֶׁר חָטָא עַל הַנֶּפֶשׁ", וכי באיזה
נפש חטא זה? אלא שציער עצמו מן היין. והלא דברים קל וחומר, ומה
זה שלא ציער עצמו אלא מן היין נקרא חוטא, המצער עצמו מכל דבר -
על אחת כמה וכמה! מכאן אמרו, היושב בתענית נקרא חוטא.

הגמרא מסבירה, שאמנם הפסוק הזה נכתב דווקא על נזיר שנטמא ונפסלה
נזירותו, אך האמת היא שנזיר שהשלים את נזירותו הוא יותר חמור מהבחינה
הזו, כי זמן הצער שלו יותר ארוך וזה יותר גרוע.

הגמרא (ד:) מספרת גם על שמעון הצדיק שאמר שבתור כהן מימיו הוא לא אכל
אשם של נזיר שנטמא באמצע הנזירות שלו:

מימי לא אכלתי אשם נזיר טמא אלא אחד. פעם אחת בא נזיר מן הדרום,
וראיתו שהוא יפה עיניים וטוב רואי, וקווצותיו סדורות לו תלתלים.
אמרתי לו: מה ראית להשחית את שערך זה הנאה?

הרי אתה עומד עכשיו לגלח את כל שערך, כדין נזיר בסיום נזירותו! למה אתה
עושה את זה?

אמר לי: רועה הייתי לאבא בעירי. והלכתי למלאות מים מן המעיין,
ונסתכלתי בבבואה שלי ופחז עלי יצרי, וביקש לטרדני מן העולם.

ראיתי את עצמי בתוך המים, ופתאום ראיתי עד כמה אני יפה תואר, נכנסה בי
מחשבה של גאווה, וזה דבר חמור.

אמרתי לו: רשע! למה אתה מתנאה בעולם שאינו שלך?!

הוא מדבר עם היצר הרע, אומר לו: היופי הזה לא פרטי שלך, הקב"ה עשה את

זה!

למה אתה מתנאה במי שהוא עתיד להיות רימה ותולעה?! העבודה (לשון שבועה) שאגלחך לשמיים! עמדתי, ונשקתיו על ראשו. אמרתי לו, 'בני, כמון ירבו נוזרי נזירות בישראל! עליך הכתוב אומר 'איש... כִּי יִפְּלֵא לְנֶדֶר נְזִיר נְזִיר לְהִזִּיר לָהּ'! (ו, ב')

זו נזירות טובה, חיובית, שהאדם רוצה להקריב קרבן לה' מהשערות שלו כדי שלא יימשך לדברים שליליים. זו הדרך היחידה שבה גילוח השערות יהיה מצווה. זו נזירות אידיאלית.

אם כן, אנחנו רואים שיש דעות שונות בין החכמים. יש דעה שנזיר הוא חוטא, ויש דעה שנזיר זו מעלה, וראוי שחסידים יתנדבו נזירות כדי להביא קרבן חטאת. ואכן יש בזה שני צדדים, והכול תלוי איך האדם נודר את נזירותו. אם אדם מגיע למדרגה כזו שהוא מתעלה, והוא באמת כבר לא זקוק לצרכי העולם הזה, הוא רוצה להתקדש ולעלות מעלה מעלה – זה מעולה. אבל פרישות כזו שאדם כופה את עצמו, והוא סובל מזה שהוא פורש מן היין – זהו חטא. נזיר צריך להיות אדם שלא זקוק לזה, הוא לא מרגיש את החיסרון, שתיית היין מכבידה עליו, הוא כבר נהנה מיינה של תורה. הוא נהנה מקדושה, מדבקות, מרוממות לריבונו של עולם. זהו נזיר קדוש, זהו נזיר אידיאלי. מי שמתענה ומונע מעצמו כל מאכל, והוא מרגיש מתוסכל מזה, וקשה לו הדבר הזה, אלא שהוא חושב שזה מה שצריך לעשות, והוא דורש מעצמו ונלחץ - זהו היושב בתענית שנקרא חוטא.

גם תענית צריכה להיות הקרבה ראויה. אם אדם מרגיש שיום אחד הוא רוצה להשתחרר מהעול הזה של האכילה, לא רוצה להיות תלוי בגשמיות ולהזדקק לאכילה, רוצה לעסוק בקדושה וברוממות - אדם כזה היושב בתענית נקרא קדוש. אבל אסור לשבת בתענית ולהיות מלא טרוניה על התורה, למה התורה דורשת ממני להיות פרוש ולסבול - היושב בתענית כזו נקרא חוטא. אדם צריך להתרומם עם החיים, עם כל העולם ועם כל המציאות, ולא לפרוש מהמציאות באופן מלאכותי.

סייג לתורה – בריצון

הלימוד השני שאנחנו יכולים ללמוד מפרשת נזירות, הוא על הסייגים שבתורה. המדרש אומר (במדבר רבה, פרשה י):

תמן תנינן: הוו מתונים בדין, והעמידו תלמידים הרבה, ועשו סייג לתורה. כיצד יעשה אדם סייג לדבריו? כדרך שעשתה תורה סייג לדבריה. הרי הוא אומר 'וְאֵל אִשָּׁה בְּנִדַת טְמֵאָתָה לֹא תִקְרָב' (ויקרא יח, יט). יכול יחבקנה וינשקנה וידבר עמה דברים בטלים? תלמוד לומר: 'לֹא תִקְרָב'. יכול תישן עמו בבגדיה על המטה? תלמוד לומר 'לֹא תִקְרָב'. מכאן אמרו: אל יתייחד אדם עם כל הנשים בפונדק, אפילו עם אחותו, ואפילו עם בתו ועם חמותו, מפני טענת הבריות. וזה מה שאומרים במשל, אומרים לנזיר: לך מסביב ואל תתקרב לכרם.

בדיני הנזיר התורה לא אסרה רק את היין המשכר, אלא את כל היוצא מן הגפן, גם חרצנים וזגים, שהם בכלל לא יין. עשו סייג לתורה. צריך אדם לעשות סייגים כדי שלא יבוא חס וחלילה לידי מכשול. והרי אנחנו יודעים שיש גם שיטות של תלמידי חכמים גדולים שחיפשו דרכים להקל. 'כח דהיתרא עדיף'. לפעמים על עצמם הם החמירו ולאחרים הקלו, או שהייתה להם השקפה כזו שאין צריך להחמיר. לא חייבים להיות דווקא מהדרין בכל דבר, אפשר לאכול כל דבר שיש לו כשרות. איך הגישה הזו מסתדרת עם מה שאמרו חכמים 'עשו סייג לתורה'.

החשיבות של שמירת התורה כל כך גדולה, ואדם צריך להיות ירא שמיים, ושיהיה אכפת לו מאוד לא לבוא לידי כישלון, כי כל כישלון הוא פגם איום ונורא. חס וחלילה מלהיכשל בקום עשה של עבירה, או חלילה להיכשל במניעת מצווה. לכן חכמים אסרו לאכול ולשתות לפני התפילה, שמא ישכח האדם להתפלל, וכך קבעו סייגים שמבטיחים שאף פעם לא יבטל ממצוות עשה או חלילה יכשל בעבירה. הרי לעשות את רצונו של ריבונו של עולם זה הדבר החשוב ביותר, וצריך לעשות את כל השמירות כדי שלא להיכשל. אז איך אפשר לחפש קולות, למה צריכים לחפש להקל - לכאורה לא זו הדרך.

ואף על פי כן, אנחנו רואים שיש נוהגים כך. צריך לדעת לבדוק כל דבר לגופו. אם יש שיטה שאומרת ללכת בכל דבר לקולא, היא וודאי מנוגדת להדרכת חכמים. אך שיטה שאומרת לחפש את הקולות בשעת הדחק – טובה מאד. לפעמים יש מצבים קשים, כמו הפסד מרובה, וצריך לדעת ללכת לפי שורת הדין ללא החמרות. אם שחטו בהמה ומצאו בה אברים שיש בהם שאלה של טרפה, צריך החכם לדעת שאם יטריפו את הבהמה זה הפסד גדול מאוד. הוא צריך לשקול את הדברים האלה, ואם יש דעה מקילה - לא תמיד נכון להכביד על בעל הבהמה. כך גם במקרה שאדם נמצא במצב שהוא לחוץ מאוד, ואם אתה תכביד עליו ותדרוש ממנו להדר, יהיה לו מאוד קשה להתמודד עם זה, מפני שהוא עדיין לא הגיע לאהבת מצוות גדולה כזו, הוא לא מחפש את הביטחון המלא שלא להיכשל בשום דבר – לאדם כזה יש מקום להקל. הרי גם גרים שבאים להתגייר, לא אומרים להם בבת אחת את כל התורה ואת כל המצוות כדי להכביד עליהם, אלא מקדמים אותם לאט-לאט. אף על פי שהם התגיירו כבר, וכל מצווה שהם לא מקיימים כראוי הם נכשלים.

כך צריכה להיות ההדרכה גם לכל ישראל, אם יש אנשים שמתקרבים, או בעלי תשובה, קשה לנפש שלהם לקבל מיד עול גדול. מקרים כאלו נחשבים 'שעת הדחק', הם נמצאים במצב כזה שהם לא יכולים להחמיר בכל דבר. ההדרכה הכללית היא עבור אנשים בריאים שלבם מלא ביראת שמיים והם רוצים לעשות את רצונו של הבורא בלי להיכשל בשום דבר – זו ההדרכה של חז"ל לעשות סייג לתורה. לא להתקרב, לדאוג לביטחון כזה שלא מתקרבים לאיסורים. כאשר האדם בעצמו רוצה לנהוג כך – מתאימה לו ההדרכה של חז"ל. זה צריך להיות המצב הבריא של אדם שאוהב את ה' ואת המצוות, הוא לא רוצה להיות במצב של חשש או סכנה להיכשל בעבירה. הוא לא מוכן חס וחלילה לעבור על רצונו של ריבונו של עולם. צריכים להתבונן בהבחנה הזו.

אל תסתכל בקנקן

בסיום הפרשה אנחנו לומדים על הקמת המשכן וקרבנות הנשיאים. כל נשיא מביא את אותו קרבן, אבל התורה לא כותבת, 'כך הקריב גם הנשיא לבני שמעון',

שיחת הרב זלמן מלמד לפרשת השבוע ♦ 11

'כך עשה הנשיא לבני יששכר' וכו', אלא התורה חוזרת שוב ושוב על אותם הדברים, על אותו הקרבן בפירוט אצל כל נשיא ונשיא. אנשים רבים שואלים את עצמם למה צריך היה לחזור על כל זה. אין שם פירוש רש"י כי הכול אותו דבר שוב ושוב...

המדרש מאריך בזה. על כל נשיא ונשיא ישנה הסברה ארוכה ומפורטת, מהי המהות המיוחדת של הקרבן שהוא הקריב. והרי הוא לא הקריב שום דבר אחר, הוא הקריב את אותו קרבן! אף על פי כן, לכל נשיא היתה כוונה אחרת לגמרי. מה שהקריב נשיא שבט יהודה זה לא מה שהקריב הנשיא של זבולון או יששכר. כל אחד הקריב את אותו קרבן, אבל עם משמעויות אחרות, עם כוונות אחרות. כי לכל שבט ולכל אדם יש מהות מיוחדת, ולפי המהות שלו, ולפי התפקידים ההיסטוריים שעתידים לו, לפי זה היתה הכוונה בכל קרבן. לכל קערה ולכל כף ופר שהוא הקריב היתה משמעות שונה לגמרי.

שני אנשים שיעשו את אותו מעשה בדיוק - זה לא בהכרח דומה. אם הם עושים את המעשה מתוך כוונה שונה - 'לא קרב זה אל זה' כלל וכלל. ככה זה לא רק בהקרבת הקרבנות של הנשיאים, אלא בכל דבר שאנחנו עושים. הרי כולנו מתפללים את אותה התפילה, כולנו אומרים את אותן המילים באותה מנגינה, אבל המשמעות יכולה להיות שונה לחלוטין. כל אחד מכוון באופן אחר, והמשמעות שמתקבלת היא לפי מה שהוא, עם התוכן הרוחני המיוחד שלו, עם המהות ועם האופי המיוחדים לו. לכל אחד יש את התפקיד המיוחד שלו. זה מה שרוצה התורה ללמד אותנו בכך שהיא חוזרת ואומרת 'נשיא לבני אפרים', 'נשיא לבני מנשה'... כל אחד עם יחס מיוחד.

כשמזמינים אנשים לקבל פרסים, למרות שכולם מקבלים את אותו הפרס, ברור שאנחנו מזמינים כל אחד ואחד בפני עצמו, קוראים את שמו, לוחצים את ידו, נותנים לו את הפרס. אחד אחרי השני ביחס אישי. כך כל נשיא מקבל את היחס המיוחד שלו, יש לו את היום המיוחד שלו, ואף על פי שהוא מביא את אותם קרבנות - זה לא באמת אותם קרבנות. ריבוננו של עולם מתייחס לכל מעשה ומעשה שהאדם עושה, למרות שהמעשה הזה נעשה על ידי אנשים רבים אחרים.

אנחנו דומים זה לזה ושונים זה מזה, ולכל אחד ואחד יש את הייחודיות שלו, את המעלה המיוחדת שלו, ואת האות שלו בתורה. אנחנו באים השבוע לקבל את התורה בחג השבועות, לחדש ברית חדשה, ובברית הזו כל אחד מקבל את הברית המיוחדת שלו, שהיא שונה מן הברית של חברו. יחד, נוצר מגוון שלם ועשיר מאוד של הופעה של עבודת ה', של הופעה של קבלת עול מלכות שמיים מלאה.

לדף המיוחד לפרשת נשא:

השיחה נמסרה בשנת התשס"ה

לקבלת שיחה שבועית במייל או בווטסאפ,

שלחו הודעה לכתובת bogrim@yeshiva.org.il, או למספר 0547881227

ניתן לצפות בשיחה באתר ישיבה - www.yeshiva.org.il

השיחה השבועית משודרת בשידור חי במוצאי שבת, כשעה לאחר צאת השבת

ניתן להאזין בשידור חי גם דרך חיוג לטלפון 02-6643149 שלוחה 11

